

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-utca Nr. 21.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria.

pe un an . . . 20 cor

pe 1/2 an . . . 10 "

pe 1/4 an . . . 5 "

pe o lună . . . 2 "

Nri de Duminecă pe an
4 coroane.Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înșoptază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-utca Nr. 20.

INSERȚIUNILE:

pe un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b
de fiecare publicațiune.Atât abonamentele, cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

Serisc' nefrancate nu se primesc

GERMANIA, ANGLIA ȘI RUSIA.

Genialul și însuflețitul împărat al Germaniei Wilhelm II dela urcarea sa pe tronul gloriosului său strămoș Frideric cel Mare n'a întrelăsat un singur moment să nu dea dovadă de șovinismul său, de modul său de cugetare independent și de curajul său întrepid, ceea ce l'a expus nu odată atacurilor diferiților săi adversari politici. Dacă bunicul său împreună cu celebrul Bismark a creat Germania unitară, de azi, apoi actualul împărat își vede problema vieții în aceea, de a continua pe cât se poate opera moștenită dela marii săi antecesorii. Această continuare o vede destoinicul domnitor în estinderea, mărirea departe peste frontieră, în creșterea fără margini a țerei sale într'un imperiu universal, în care soarele să nu mai apună. Toate acțiunile sale politice de până aci, toate rolurile sale publice, manifestarea voinței sale energice de a o impune tuturor, trădă pe bărbatul neînfricat, care fără teamă de a fi desavual, ori combătut, stăruie neobosit spre înfruntare, un ideal: mărirea patriei sale în Europa și în afară. Lui îi este prea mică Macedonia, prea puțină filosofia, literatura știința, și arta germană: el dorește reînvierea timpului legendar, în care Siegfriid să se lupte cu bălauri, Niebulungl să producă o nouă epopee. Acest ideal izvorit dintr'un neastîmpărat hiperpangermanism ca să-l zic așa, îl conduce pe ambițiosul *imperator*, permanent în aceeași direcțiune, l'a condus și atunci, când nainte cu 2 ani a pășit nainte Reichtstagului german, carele îi se împotri-

vea, eu cererea, de a se vota proiectul primit la sporirea armatei și a flotei. Rezistența a fost mare, dar împăratul a aruncat în cumpănă toată autoritatea sa cesară. Prin graiul contelui Bülow, a vorbit indirect împăratul, când cancelarul în vorbirea sa la budget a zis memorabilele cuvinte: *Nei vrem loc în soare*. Ce înseamnă aceasta dacă nu idealul, după care sătosează azi nu numai împăratul, ci tot germanul dornic să aibă odată rolul conducătorului geniu național germân pe pământ, ace-luia să i-se prostearnă pe acesta să-l adoreze, să-l divinizeze toată suflarea?

Idea aceasta care la prima vedere ni-se pare o chimera a străbătut azi societatea germână, cristalizându-se în o teorie, formulată de un politician savant cu numele Alexander von Pectz, — care teorie culmină în profecția, că în viitorul depărtat rasa albă va domina pământul *sub conducerea germână*, ear rasa neagră și galbină va avea rolul de sclav. Abstrăgând de la naivitatea ce trădă această teorie ridiculă, ne izbete seriozitatea, însuflețirea cu care este mereu propagată. Aceste vederi le împărtășește și distinsul politician și istoriograf germân *Treichke*, dar cu mai puțină naivitate. Acest savant zice, nu fără mândrie că este destul pe pământ un domn, *împăratul german*. El vede anume că Franța este o putere în apunere, peste tot că ginta latină și-a împlinit misiunea, că Austro-Ungariei îi lipsește condițiunea principală: unitatea de rasă, din care cauză nu poate figura ca putere universală. Rămâne deci Anglia și Rusia, de care trebuie să-și

deed seamă în calea sa de cucerire. Și chiar aci zace profunditatea, genialitatea politicei împărătești, de a crea ast-fel de situațiuni care să fie Germaniei de folos, ear rivalilor sale să le cauzeze multe și grele dificultăți aproape de nerăzbit.

Așa se esplică apăruta simpatie a împăratului german pentru Rusia, cea sângerândă; așa se esplică de ce o îmbărbătează mereu vecina ei rafinată fiind gata a-i întinde chiar și ajutor în războiul actual cu rezultat atât de dubios. Cu misericordia i-a cuprins și îndușat inima odată și bine, nu iubirea de aproapele îl face pe vicleanul împărat să întindă mâna celui slab, ci o politică precisă, bine determinată, care să-l ducă idealul la îndeplinire. Lozinca tacită este: a face să-și consume forțele în luptă continuă, în luptă seculară, în vreme ce ea Germania s'ar folosi de recidiva flecării pentru propășirea sa continuă și în același timp tot mai intensivă, tot mai repede.

Războindu-se Rusia, cu rivala ei până la extrema încordare, Germania conform politicei sale și modului său de concepțiune va avea folos, ori învinge ori perde Rusia. În cazul că Rusia va fi bătută, cel puțin cu 30—50 ani va fi aruncată îndărăt în calea progresului ei de dezvoltare. Triumfând, asemenea nu se va putea reculege vre-o 20—30 ani, căci cum este de prevăzut, triumful o va costa-o mult sânge și și mai multe parale. Deosebirea este numai, că în cazul neizbândei ar câștiga Germania mai mult. Dar asta ar însemna numai jumătate de izbândă. Căci Rusia numai ar slăbi în forță, dar nu s'ar

Mărgăritar fals.

Nutrisem de mult o vie dorință, să pot avea prilegiul să ved Transilvania, leagănul faptelor legendare ale strămoșilor, izvorul iluziilor inimilor dornice de a vedea renăscând gloria vîrtuții Romane.

Dorința aceasta nutrită cu o veche ardoare, mi-s'a și realizat și eu am rămas mai bogat cu o experiență și mai sărac cu o iluzie.

Era pela începutul lui Mai, când am ajuns în „țara munților“ apuseni. Natura întreagă se îmbrăcase de-a binele în pompoasa haină a primăverii. Fagul și stejarul își încadrase coroana cu frunze tinere transparente, mai delicioase decât mătasa de cea mai aleasă calitate. Bradul răspânda în cale mirosul de rășină, adusă la suculență de solul și reîntâlnărite și de. Prin văile adânci, prăpăstioase, se lovește înpetuos de bolovanii, valurile apelor de isvor producând un șgomot cadentat până departe în atmosfera recoroasă ce le împrejmuște. Un sentiment de emoțiune solemnă te asaltează în mijlocul acestor frumseți sălbătice, prin cari natura își manifestă rostul, își vorbește limba...

În ziua următoare am cercetat pe un vechiu prietin, pe care nu-l mai revăzusem de când am părăsit băncile școlii.

Amicul meu e un adevărat fiu al naturii, puritan în moravuri și sentimente. În școală îl iubeam totuși colegii pentru caracterul lui deschis, binevoitor și rezolut.

Întâlnirea noastră a fost sentimentalismul bucuriei amicilor, ce după lung interval și renoiesc prietinia legată în timpul celor mai fru-

moasă suvenirii; a acelor timpuri fericite, când prin strengării și șiratenii studentești, șicanam pe bietii magistrii, cari se trudeau a ne învăța rostul lumii și a vieții.

Amicul meu m'a primit cu cea mai caldă dragoste și prevenire. Ne-am confiat sentimentele ne-am descoperit referințele vieții și intențiunile de cari ne conducem.

Am arătat prietenului meu și nedumerirea ce eu și împreună cu mine alți prietini vechi, avem asupra faptului, că el, de care s'au legat atâtea speranțe, persistă în tăcere misterioasă atunci, când glasuri de tânguire răsună destule și în munții lor. L'am întrebat de ce nu-și ia rolul, ce-i compete în viața publică după poziția și capacitatea sa personală?

Pe buzele lui se ivi-un suris trist, ear pe frunte îi trecu un nor ușor de mahnire.

— Amice — imi zise el — la noi troncază fatalitatea și minciuna. Conceptele mari sunt marfă de speclă în mâinile unor hrăpitori venali și egoiști.

— Dacă e așa indiferența ta e condamnată. Trebuie să vădești minciuna și în locul falsului, să faci lumină, — i-am răspuns.

— Ești prea idealist, dacă crezi că minciuna o poți totdeauna urmări. Ea umblă pela noi travestită atât de bine în haina adevărului că mai curînd îți frîngi tu gâtul, decât să o poți da de gol.

De acum — continuă el — poți avea po-trivită ocaziune a o vedea chiar mâne de vei avea ochi destul de ageri. Avem alege-re de notar comunal și știu dinainte, că se va plăs-

muî ceva tertip meschin spre a se eluda dreptul și voința poporului.

Am așteptat cu interes evenimentul zilei următoare. Am ieșit dimineața pe stradă pretextînd indiferență față de alte afaceri, decât cele private, ce le aveam pe acolo ca un străin.

Opidul B unde se petrece istorisirea, e locuit în totalitatea lui de Români, cu excepțiunea câtorva oficianți maghiari și comercianți ovrei.

Cu ziua odata o mișcare vie se începe din toate părțile. Grupe de țărani și industriași treceau, discutând și pertractând evenimentul din prag.

Înțelesei, că alegătorii români după sfatul și înțelegerea avută cu fruntașul lor conducător dl Forfoi se întrunesc în curtea școlii de unde toți vor merge să întâmpine la hotar pe alegătorii din comuna R., cu cari în comun își aleg notarul.

Domnul Forfoi e sufletul vieții românești din aceste părți. E un adevărat anteluptător național, care de 35 ani ia parte activă la toate evenimentele și actele vieții publice. Dînsul și posedă exigența principală a rolului de conducător. Are stare materială excelentă, care-i asigură perfect independența convingerei. E deci naturală poziția sa recunoscută de conducător autorizat și competent în toate ramurile vieții publice, fără a cărui cuvînt nimic nu se face aici. Domnul Forfoi e membru în toate instituțiunile și corporațiunile noastre bisericesti și naționale.

După șapte ore grupa alegătorilor în frunte cu adoratul lor conducător, plecă să întâmpine

nimici, ear grozava ei rivală: Anglia ar sta încă neclintită, cărei războiul sud-african nu i-a cauzat așa mare pierdere de puteri. Evident, că acțiunea mai departe în acest sens al Germaniei nu poate fi alta, de cât crearea de astfel de situațiuni, cari se silească pe cele două state a veni în conflict, așa că ear' numai Germania să tragă foloase în detrimentul rivalelor sale.

Prin urmare cochetarea Germaniei cu Rusia, nu poate fi rivna de a rupe pe aceasta de către aliata ei Franca, izolându-o și făcându-o să pierdă din însemnătatea ei ca putere mare, ci numai și numai acest ideal, creat de mândria națională a energicului împărat, ideal întrupat în teoria formulată de Treitschke și von Pectiz. Proba acestei teorii nu poate fi decât îndepărtatul viitor. Acesta va avea să dovedească, întrucât trăsăturile de șac pe ale împăratului Wilhelm sunt bine calculate ori ba. Etnico-psihologii susțin despre rasa latină că este decadentă, că și-a împlinit misiunea; acesteia îi va urma rasa germănească, fiind viitorul rezervat celei slave. Și acest proces natural — presupunând că este bine observat — voește puternicul împărat să-l schimbe cu ori-ce preț.

Kossuthiștii să se declare!
Kossuthiștii cer voturile Românilor din cercul Nădlacului pentru candidatul lor. Duminecă vor merge în fața locului corifeii lor între cari și Barabás Béla. Alegătorii Români să întrebe cu aceasta ocaziune pe acei corifei și anume și pe candidatul lor, dacă susțin Dumniilor programul șefului lor Kossuth Franczi în chestia censului intelectual, adică, că să se aducă lege, ca în viitor să nu aibă vot numai acei cetățeni cari știu vorbi și scrie ungurește? Căci așa-i programul kossuthist, ca Români pe viitor să fie excluși dela dreptul de alegere prin o astfel de apucătură necinstă. Asta va să zică, că pe viitor ori-cine n'ar vota pe placul președintelui alegerii simplaminte l'ar exclude sub cuvânt, că nu știe vorbi și scrie ungurește.

pe ceilalți frați, cu cari vor avea să elupte gloria sfântă a dreptului lor. M'am amestecat între mulțime și m'am alăturat și eu la convoi.

Comuna vecină a venit toată în haină de serbătoare și nu voi uita curind solemnitatea espresiei de drept și demnitate trăduse în întâlnirea oamenilor din cele două locuri.

Venerabilul anteluptător Forfoi, se impresionează până la lacrimi și în entuziasmul momentului se avântă la o vorbire atât de înflăcărată, că după o jumătate de oră când o fi-nește, oamenii vreau să-l rădice în slavă. El îi advertisează să-și păstreze calmitatea și într'o nouă vorbire frumoasă de alta jumătate de oră, le leagă de suflet sfințenia dorinței.

Plecăm mândri și cu conștiința înălțată, ear oamenii aclamează puternic pe conducătorul Forfoi și pe candidatul lor la postul de notar. Izbânda e sigură și eu încep a trage la îndoiala cuvintele de-asara a amicului meu.

Ajungem la crucifixul din marginea opidului pe când poporul aclama într'una. Dl Forfoi își descoperă capul, oprește poporul înaintea crucii și începe o prelegere lungă și strășnică despre persecuțiunile creștinilor în cei 4 seclii a păgânismului. Conjură din nou pe alegătorii la împlinirea cu sfințenie a datorinței. Mai rosteste o rugăciune către simbolul celui răstignit pe cruce pentru dreptate — și plecă înainte aclamat de mulțime cu adevărată frenezie.

Eu primesc convingerea, ca pretenul meu e un sceptic, căci ceea-ce văd cu ochii, nu e apariție optică, ci realitate pipăibilă. Poporul

Acum e vremea să se declare. Români din cercul Nădlacului, nu-l lăsați până nu vă dau răspuns la aceasta întrebare. Dar între martori, că de, poate o să vină treaba la măsură.

Mișcări revoluționare în Rusia.

Impăratul și guvernul rusesc a ajuns în mare năcaz. În afară pe câmpul de război treburile merg rău, înlăuntru se ridică voci tot mai tari contra despotismului, ce ține țeara încătușată. Unele elemente sunt necăjite pe autocratul țar, altele pe întreaga ordine socială și de stat. De-o parte Polonii, Finlandezii, Armenii și Rutenii consideră de foarte potrivită ocaziunea — cum acum mai toată armata este legată în Orientul-Extrem — de a se pune în mișcare pentru eluatarea independenței și libertății, de altă parte socialiștii constituționali, socialiștii revoluționari, anarhiștii, nihilisții, mai știe D-zeu câți alți necăjiți cari în proclamațiuni, apelerii cer nu mai mult de cât moartea întregului sistem. Acțiunea tuturor acestor elemente turbulente și recalitrante să întinde dela un colț al țării până la celalalt.

Polonii, Finlandezii, Armenii și Rutenii îndreaptă rugăciune către D-zeu să facă să fie bătută Rusia în războiul ce decurge, căci în chipul acesta speră, că în strămtoarea sa țarul le va acorda independența și libertățile confiscate.

Organul social-democraților «Iskra» compară politica țarului cu un joc de cărți hazard apoi continuă:

«Numai de s'ar întempla, că prin trimiterea de trupe în Asia, prin pregătirile de război, prin rugăciunile pentru învingere către D-zeu s'ar deștepta poporul, protestând contra tuturor abuzurilor și fără-delegilor. Am intrat deja în epoca mare a revoluțiunii, ear politica proastă a absolutismului grăbește mai tare sosirea acestui timp».

Organul socialiștilor revoluționari «Revolucionnaja Russija» scrie: Provoacă pe aderenții noștri să caute prin orașe și pro-

e brav, ear conducătorul său un adevărat mărgăritar.

În fine sosim în oraș, dar aici o surprindere isbitoare ne lovește. Vine știrea, că alegerea de notar e săvârșită deja. Domnul Forfoi nu dă crezământ fimei, ci da asalt spre casa comunală, locul alegerii. Știrea se confirmă, dar dl Forfoi nu se lasă: amenință teribil și cere alegere nouă.

Președintele de alegere se provoacă la indicațiunea legală a termenului pus pe 9 ore și nu vrea să revoacă nimic. Poporul se revoaltă pregătindu-se a distruge tot.

Dl Forfoi intervine în momentul suprem prin altă vorbire fulminată, în care asigură pe alegătorii, că va trage la răspundere pe cei ce au făcut nedreptate.

Acum doocandidat să se întoarcă fie-care acasă în pace și să nu se expună plumbului. căci va grijii el, că alegerea să fie protestată și nimicată, când apoi își vor putea alege omul lor.

Sara mergând la ospătărie, necunoscând referințele locale, în loc de a intra în sala de restaurant, am intrat într'o odaie privată de alături.

Văzând greșala, am cerut scuze dela cei trei domni, pe cari îi derangiasem în vialitatea caldă la o masă cu șampanie.

Pe doi dintre ei i-am recunoscut, erau: domnul Forfoi și președintele dela alegerea de notar.

N'am mai intrat nicăiri, ci cu grabă m'am îndepărtat de acolo. Mi-am adus aminte de

vincii a deschide ochii poporului cu puteri îndoite ca să vădă cum varsă guvernul sângele poporului în Asia îndepărtată pentru interesele dinastice ale Romanovilor și ale burjoaziei rusești. Nădăjduesc, că masa de pe strade ușor se poate sătura de sânge. Faceți ce voiți, dar ferii-vă de socoteală. Credeți doară, că cu reclama de țarg a patriotismului puteți oprima mișcarea revoluționară? O, nu! În loc să lungiți domnia voastră, grăbiți mai mult ziua de răsplată.

«Osvobodenie», ziarul socialiștilor constituționali, scrie că «guvernul țarului a mințit destul, și de-aceea nu mai dă lumea crezământ cuvintelor țarului.»

Nu este eschisă posibilitatea, că acest război nefast poate produce teribile zgudueli în interiorul Rusiei, aducând mare nefericire asupra dinastiei, și făcând să încete sistemul de guvernământ de pân' aci, care este o rușine pentru civilizațiune și umanitate.

RUSIA OR Î JAPONIA?

I.

Nu mai cu câte-va zile mai înainte în urma știrilor conciliante, ce-și făceau cale prin presa lumii, se credea, că conflictul ruso-japonez va fi aplanat pe cale pacnică. Cu atât mai surprinzătoare și alarmantă fu vestea, când lumea înțelese despre ruperea legăturilor diplomatice din partea Japoniei, care saturată de multa așteptare, la ce o condamna adversara ei cu răspunsul, ce mereu întârzia — asta desigur din motivul de a câștiga vicleanul muscal timp de pregătire de război — perduse în fine îndelungă răbdare — și în interesul ei propriu de a grijii de pelea sa, se decise a pune mâna pe arme și astfel a face capăt litigiului, care după părerea bărbaților conducători japonezi în urma urmelor și așa avea să ajungă la această ultimă ratio.

Cunoaștem preludiul acestui război: Rusia n'a voit la termen fixat să părăsească Mandjuria: partea cea mai de nord a Chinei, unde își puse piciorul cu consensul marilor puteri înainte cu trei ani în 1901, când cu expedițiunea Germaniei

vorbele amicului meu și întinzându-mi pașii în întunec, involuntar mi-a scăpat un suspin.

O, munților falnici, martori vechi a faptelor mari, câtă infamie se ascunde azi printre voi.

Tr. I. Magier.

Hazuri.

Intre unchiul și nepot.

— Mi-e teamă că ai început să faci datorii.

— Nu, unchiule, nu, zău; le-am făcut deja de mult.

Tutungiul sună francul pe care i-l'a dat un mușteriu.

— Știi, zice mușteriu cu demnitate, că nu-mi place să-mi sune așa paralele?

— Dar se putea ca francul să fie fals!

— Tocmai pentru asta!

În timpul unei certe casnice, bărbatul zice nevastei:

— Dacă nu taci, te fac să joci!

— Foarte bine; ar fi și timpul. Cât a ținut carnavalul nu m'at dus la bal nici-odată.

Intre doctor și bolnav.

Bolnavul de influență. — Cum, doctore vrei să-ți plătesc trei franci de vizită?

Doctorul. — [Dar așa imi plătește toată lumea!

— Da, dar mie trebuie să-mi faci rabat, pentru-că eu am introdus influența în mahala.

contra *imperiului ceresc* din incidentul omoririi consulului german br. Ketteler în Peking. Acest termen a trecut fără ca guvernul rusesc să fi arătat semne de retragere de pe teritoriul ocupat unde se aranjase ca la sine acasă, ba căuta acum a-și estinde supremația și asupra peninsulei Coreei, care de asemenea ca și peninsula Balcanică se prezintă ca o pradă gustuoasă nesațiului moscovit. Astfel cu toate provocările din partea guvernului japonez de a satisface deobligamentului său din contractul încheiat la 1901 cu China, Rusia se făcea că n'auze, nu vede, ba încrezută fiind peste măsură parte în puterea-i colosală, parte probabil în eventualul concurs al aliatei sale, se decise, așa se vede, a privi cu nepăsare în fața evenimentelor, ce aveau firește să se desvolte în urma atitudinii sale obstinace, făcând în același timp mereu pregătiri întinse de războiu.

Ast-fel a ajuns conflictul în stadiul prezent așa cum doria „pacinica“ Rusie. Trupe rusești grăbesc din Siberia și Mandjuria în Coreea spre rful Jalu, ear flota japoneză după primele succese strălucite pe mare — făcând mai întreaga flotă rusească imposibilă pentru o mai departe operațiune pe apă, — debarcă mereu soldați pe teritoriul Coreei, pentru a grăbi de asemenea spre punctul de concentrațiune rusec. Coreea deci și Mandjuria va fi scena evenimentelor viitoare; aici va trebui să se întempe și lupta decisivă, care va avea să dea drept unuia ori celuilalt dintre litiganți.

Această trântă, disproporționată în privința numerică, foarte interesantă din punct de vedere cultural-economic (care adecă să aibă misiunea culturală în extremul orient: Rusia ori Japonia? care să domineze afară de puterile europene interesate pe oceanul pacific, Rusia ori Japonia) va arăta în scurt timp, dacă ursul moscovit, ori pantherul japonez va avea să rămână așternut pe arenă.

Cum cearta dintre aceste două state beligerante se transpuse de pe calea diplomatică pe terenul de onoare, nu va fi superflu a cerceta cauzele fundamentale ale acestui conflict și astfel a indica nexul causal dintre evenimentele actuale și cele mai îndepărtate, căci ar fi o preocupare unilaterală, dacă am presupune că ansă la ostilitățile dintre Rusia și Japonia au dat numai întâmplările de la 1900 pomenite mai sus.

Gr. I.

Pentru limba românească...

„Observatorul“ din București scrie: „Este spre lauda unei elite sociale când posedă pe deplin limba și literatura celui mai fermecător dintre popoarele civilizate, și când justifică înalta sa pozițiune în societate prin o intimă pătrundere a sufletului și simțirii uneia din națiunile cele mai devotate cultului onoarei, frumosului și generosității.

„Nu este ceva absurd să alegă pentru reprezentanții de caritate, cărora bine-voesc a da concursul d-nele din elită, piese străine, să le joace în limbă străină, și fie chiar pe scena Teatrului Național — dacă direcțiunea o permite. Diletantul are de învins destule dificultăți, îi se poate dar permite să-și tragă avantajile din însă-și piesa a cărei valoare e covârșitoare, sau din însă-și limba autorului, care e proprie petru exprimarea celor mai ușoare nuanțe și farmecă prin ea însă-și, prin nenumăratele ei reflexe minunate și mlădierii grațioase.

Trist este numai că acești diletanți nici nu știu românește și nici nu vor să știe.

Trist numai că nu cunosc literatura noastră și nici nu vor s'o cunoască.

Trist este numai că desconsideră pe un Alexandri, pentru a juca... Madame Flirt...

Trist este că limba franceză o vorbesc numai, dar nu simt ardentul simț național care domină spiritul poporului francez, și că su-

prema înălțare a gustului lor artistic se oprește la Les Romanesques, ear pentru a fi siguri de succes, adică a măguli aspirațiunile artistice ale obștei elitei noastre, au dat Madame Flirt...

Trist este mai ales că sala a fost archiplină, cu toată manifestația studenților, și că marea mulțime de afară a rămas cu totul nepăsătoare.

„Secolul“ — scrie:

„O sărbare dată în scop filantropic, a unei societăți cu nobile scopuri, a dat naștere la o manifestație, care la rândul ei a dat naștere la o reprimare polițienească. Și toate acestea au dat naștere apoi la un întreg concert de desaprobări în presă. S'a desaprobat manifestația, s'a desaprobat reprimirea... Ne vom permite, venind mai la urmă, să fim în toate acestea ceva mai puțin desaprobativ.

...În definitiv n'avem să luăm lucrurile în chip atât de tragic, căci fără îndoială neamul românesc n'are să piară pentru o mică seamă de înstrăinați. Dar dacă vreți cu toții, cum cu toții spuneți prin tipar, românizarea înstrăinaților acestora, în loc de declarații gălăgioase la gazetă, începeți mai bine exemplul — fără sgomot — de acasă. Și încurând totul va fi zis.

Cine cunoaște limba românească o îndrăgește, și cine o îndrăgește n'o mai lasă începeți de acolo.

Mângâierea noastră însă este deplină. Când o întreagă tinerime, tinerimea intelectuală, adevărata elită de mâne, arată într'un chip atât de unanim, de spontan, și fie, pentru unii, chiar sgomotos, cultul pe care-l are pentru frumoasa, pentru armonioasă, pentru neîntrecuta noastră limbă, — de rest puțin ne pasă.

Temelie trainică și vînjoasă avem; viitorul e al nostru!

O sinucidere senzațională.

Err, vineri dimineața s'a răspândit în Arad știrea că Dr. Iușu Bonts, notar public în Hanedoara, s'a sinucis. La început știrea era vagă, nu se preciza nimic. Spre ameză însă, după-ce a apărut ziarul nostru, s'au adus și amănunte.

Estă-le.

Dr. I. Bonts fusese prin Arad, să-și părinții, sora și rudeniile. Ce aici a plecat spre casă, dar s'a oprit l-a Lipova, unde a descins la otelul „Archiducele Iosif“.

A petrecut acolo ziua întreagă (Joi), umblând prin prăvălii și prin eimitir. Ajungând la cavoul (cripta) familiei Missits (d-na Bonts este născută Missits), a întrebat dacă mai este vre-un loc în interior. Păzitorul cimitirului i-a răspuns că da.

Spre seară s'a întors la otel și împachetase tocmai să plece cu trenul. Abia a ieșit însă din odaie chelnerul, s'a auzit o pocnitură și după aceea a sunat aparatul electric. Reîntorcând în cameră, chelnerul găsi pe Dr. Bonts căzut înir'un fotel, în mână avea un revolver de calibru mare ear în jurul său sânge; se împușcase în abdomen și a avut numai atâta putere să zică: „M'am împușcat“...

Pe masă era o epistolă către antistia comună; o ruga să-l înmormânteze în cavoul Missits, de cumva familia sa nu l'ar duce la Arad.

Ear în buzunarele sale s'au găsit alte cinci scrisori, adresate părintelui său, septegenarului Dr. D. Bonts, notar public în Arad, dlui Dr. Aurel Demian și altor persoane.

Asupra cauzei sinuciderii sunt multe versiuni. Mai probabil era că ajunsese deranjat cu privire la finanțe.

Telegrame.

Köln, 26 Febr. Deoarece torpiloarele japoneze au nimicit și avariat (stricat) 11 vase de război rusești din Port-Artur, se crede că flota rusă este incapabilă de o acțiune mai mare. La nici un caz ea nu mai poate împedea debarcarea în Coreea a trupelor japoneze.

Londra, 27 Febr. O telegramă din sorginte oficioasă reduce la următoarele pretinsa învingere rusească dela Port-Artur:

Flota japoneză a trimis asupra Portului Athur patru corăbii de lemn, încărcate cu pietri și explosive, să închidă intrarea din port. Scopul și l'a ajuns: torpiloarele s'au întors nesupărate la corpul flotei și vasele cu explosive scufundate au îngreunat ieșirea din port pe cel mult două trei săptămâni.

O altă telegramă anunță că japonezii au debarcat în golful Borsid, de unde au înaintat spre Hunang, de unde au alungat garnisoana rusească, și merg mai departe, spre Kisik.

Voci de presă.

„Voința Națională“ scrie un lung articol despre luptele Românilor în comitate. Intre altele zice:

Principiul activiștilor este, că nu e bine să se retragă dinaintea adversarului, să te în biserica ta, ci să te în discuții reune și patriotice, ci trebuie să ai curajul de-a te pune față în față cu adversaru să cauți a cuceri prin luptă reală constituțională, ceea ce crezi că ți se cuvine după drept și după lege.

Odată înțeles și îmbrățișat acest principiu, el începe a-și arăta efectele pe toate terenurile vieții publice, deși chestiunea activității și a pasivității înseamnă în prima linie: să între sau să nu între Românii în parlamentul din Budapesta? Faptul e că de când curentul activist a început să covârșească în opinia publică a Românilor de peste munți, ei au început să se afirme, cu o energie neobișnuită până atunci și în viața comitatelor. În mai multe din comitatele românești, dar cu deosebire în comitatele Hunedoara, Arad, Timiș, Caraș-Severin, Bistrița-Năsăud și Solnoc-Dobocă, Românii au luptat în timpul din urmă într'un mod care le face onoare și care este de bun augur pentru cauza lor națională.

În fruntea tuturor stă însă harnicii Români din comitatul Aradului. Ei au arătat cum trebuie organizată și purtată lupta, și au isbutit să obțină rezultate cari vor fi încurajătoare pentru Românii din celelalte comitate. Ei au inaugurat, ca să zicem așa, era luptelor politice reale. Au dat importanța cuvenită confecționării listelor electorale și au îngrijit ca toți Românii cari au dreptul, să fie înscriși între alegători. Au luptat apoi, cu bărbăție și inteligență, în alegerile pentru Congregațiunea Comitatului, și prin aceasta au isbutit, de o parte, să se aleagă un număr considerabil, iar pe de alta, făcând școala între Români în privința campaniilor electorale, au pregătit terenul pentru viitoarele alegeri parlamentare, în cari se pregătesc să lupte.

Vrednică de toată lauda este, în sfârșit, atitudinea lor din Congregațiunea Comitatului. Întimpinați la început cu cea mai sălbatică intoleranță de către majoritatea maghiară, prin stăruința lor bărbătească, au silit-o în urmă, nu numai să le respecte dreptul de a vorbi românește, dar și să stea la discuție cu ei asupra chestiunilor de interes general, și chiar să între în vederile lor și să le accepte diferite propuneri prietoare la îmbunătățirea administrației și la sistarea diferitelor abuzuri. Chiar în Congregația din urmă, ținută la 13 Febr. n. Românii Aradani au obținut succese de cari se pot mândri. S'a

Premiat cu medalia cea mare milenară la expoziția din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote și de metal

a lui

Antoniu Novotny

în Timișoara-Fabric.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanția pe mai mulți ani, provăzute cu adjuștări de fer bătut, construite șore a le întoarce cu ușurință în ori ce parte îndată ce clopotele sunt bătute de o lătură prin ceea-ce sunt mătuite de crepare.

Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu gșuri după figura

și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu. *asa ca un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton unui clopot de 408 klg. patent după sistemul vechiu.*

Maș departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine statătoare, *pro prevăzute cu adjuștări de fer bătut, — ca și spre turnarea de toate de metal.*

Clopote în greutate de 300 klg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere grătit și franco 1035 28-52

Industrie locală!

Serviciu escelent!

ALBRECHT ÁGOSTON

(mai 'nainte Cseh Katalin)

din luna Maiu 1903 în

ARAD,

Strada Salacz

(Casa Löcs).

Recomandă în atențiunea mult on. public marele său

magazin de mănuși pentru bărbați, dame și copii

fabricat propriu, brăne, legături de stomac, suspensorii, șarșafuri de piele, irigatore și pânze de gumă, precum toate câte se țin de brânșă asta, pe lângă prețuri eftine. — Asortiment uriaș. 1058 48-50

Am onoarea a aduce la cunoștința m. on. public, că 1009 32--50

am deschis

Un atelier de tapiserie și înfrumșetare.

Ani îndelungați am lucrat în ateliere de rangul întâi din Budapesta, Viena, Berlin, Brüssel și Paris, așa încât sunt în poziția plăcută de-a putea corespunde tuturor esigențelor moderne.

Primesc tot felul de lucrări de brânșă asta dela cele mai simple până la cele mai elegante, pe lângă prețuri moderate.

Primesc eftin mobilarea de locuințe în loc și provincă. La mutări primesc transportul mobilelor, precum și repararea și renovarea de mobile și mese de biliard, pe lângă prețuri eftine.

Reiner I. Gyula,

tapisier și împodobitor.

Industria de lumină de ceară St. Antonius I. NEUHOLD & Comp.

Timișoara.

Str. Hunyadi, Bathányi, p. Dózsa, colț cu statua sf. Maria.

143 1-30

Fabrică de lumină de ceară artificială.

Distinsă cu premiul statului și cu lauda personală a M. S. Regelui.

Fără fum și fără scurgere.

— Continuu lumină frumoasă. —

Comande se pot face mai simplu prin postă.

Cumpărăm ceară galbină de albine.

Telefon Nr. 622.

Recomandându-ne în atențiunea On. Public și a On. preoțimi cu cele mai bune lumină de ceară din patrie.

Cu toată stima:

I. NEUHOLD & Comp.

Cel mai eftin isvor de cumpărare în una din cele mai mari prăvălii de Orologe și juvelerie din Arad.

Pentru prețuri ne mai pomenite se pot căpăta la

Deutsch Izidor,

orasornicar și juvelier

Arad, strada Templou. (Palatul minorităților).

Orologe de aur p. bărbați dela 18 fl. în sus

" " dame " 12 " " "

" argint, bărbați " 5 " " "

" " dame " 6 " " "

" oțel și nikel " 2 " " "

Wecker " 1'50 " " "

Orologe cu pendulă în rate pe lângă 1005 123— aceleași prețuri.

Primesc și schimb obiecte de lux, cumpără pe lângă prețul cel mai înalt posibil, aur și argint călcat.

— Telefon n-rul 438. —

Diplomă de aur 1891. Oradea-Mare.

SCHÄFFER JÓZSEF

compactior. 1045 82—

ARAD, Strada Tabajdy Károly.

Execută tot felul de

lucrări de compactorie

dela executarea cea mai simplă până la cea mai de lux. — Comandele din loc și provincă se efectuesc prompt și punctal. — Lucru bun și solid.

Prețuri moderate. Serviciu punctal.

Mare favor!

Cu încrepere de azi pregătesc pe seama mușterilor mei fără să fie obligați a cumpăra ceva dela mine, complet gratuit un tablou în mărime naturală, numai pentru cadru are să se solvească un preț minim. Cei-ce voesc să aibă parte de acest favor, sunt rugați a-și trimitte cât de grabnic o fotografie.

146 1-3

Cu stimă:

Bazarul lui REICH EL.

Cel mai mare atelier pentru fabricarea
mausoleelor în Ungaria de Sud.

Isvorul de comandă cel mai echitabil
și comod.

Serviciu prompt.

scrieri de recunoștință.

Place de marmoră p. mobile
și
tot felul de lucruri sculptate.

Kapfer György

138 1-30

TIMIȘOARA.

Gyárváros, Andrassy-ut 16 szám.

Atelier de edificii și reparatură de mașinării.

Am onoare a aduce la cunoștința On. Public din localitate și jur, că am deschis în

ARAD, strada Szent István Nr. 9,

un atelier de

**zidiri și reparatură
technice și de mașinării.**

Primesc ori-ce lucrare în branșa aceasta, lucrări nouă și reparatură ș. a., aranjament de apaducte, delăturarea înfundărilor de closet, pe lângă prețuri ieftine și pe lângă garanță.

Rugând spriginul On. public sunt

cu deosebită stimă:

KISSERNÓ,

lăcătar de zidiri și lucrări tehnice.

110 5-16

Stofe moderne
pentru toamnă și iarnă

e în interesul damelor să-și cumpere numai după
ce a văzut

Noutățile moderne

din prăvălia mea, a căror prețuri

fără

concurența

Cumpărări

avantajoase.

Stofe de Cybelin, lățime 120 cm.

„ lucii pentru dame „ 120 „

„ tesătura noduroasă „ 120 „

„ late, negre și colorii „ 140 „

CATIFEA

pentru spălat,
modele admirabile.

Flanel francez și
barchet p. spălat.

91 18-

Prăvălia de mode alui

SINGER
SÁNDOR

(Casa Fischer Eliz).

In provincia trimitem

mustre gratuit